

Achtergrond

Er is een groep alleenverdienende huishoudens die onbedoeld onder het bestaansminimum terechtkomt (door een samenloop van toeslagen, fiscaliteit en sociale zekerheid). Om deze huishoudens te helpen kunnen gemeenten deze huishoudens pro-actief benaderen en een compensatie aanbieden via de bijzondere bijstand. Dit wordt het 'handelingsperspectief' genoemd en dit heeft geen wettelijke basis. Het gaat om een doelgroep van maximaal 10.000 huishoudens. De kosten worden vergoed door het rijk.

Er wordt gewerkt aan een tijdelijke overbruggingsregeling (verwacht eind 2024-2027) en een structurele oplossing vanaf 2028

Aanbevelingen

- Maak duidelijk welke gegevens van de doelgroep op de landelijke lijst komen en wanneer deze lijst beschikbaar komt.
- Benoem concretere criteria die gemeenten kunnen gebruiken voor de lokale gemeentelijke lijst van de doelgroep.
- Neem in een handreiking rekenvoorbeelden op voor complexe casussen.
- Richt een centraal punt in (bijvoorbeeld een telefoonnummer) waar medewerkers van gemeenten terecht kunnen met specifieke vragen over het berekenen van de compensatie.
- Geef snel duidelijkheid over de gevraagde rapportage en verantwoording.
- Geef duidelijkheid over de inhoud van de tijdelijke overbruggingsregeling en het moment waarop deze ingaat. Zo kunnen gemeenten beter afwegen of zij het handelingsperspectief inzetten of wachten op de overgangsregeling.
- Geef gemeenten ruimte om alleenverdieners ook op maat te compenseren voor de jaren 2022 en eerder. Zorg dat zij hiervoor ook gecompenseerd worden vanuit het rijk.

Bevindingen

Werkwijze

Werkgroep Gegevens Alleenverdieners werkt aan een landelijke lijst met gegevens van de doelgroep. Het is onduidelijk welke gegevens precies in de lijst komen en wanneer deze klaar is. Daardoor weten gemeenten niet of het verstandig is om te wachten op deze lijst of te starten met een eigen lokale, lijst.

Organisatie

De nieuwe werkwijze vraagt om extra inzet van gemeentelijke medewerkers en sociaal raadslieden. De gemiddelde tijdsbesteding per casus bedraagt ongeveer 7 tot 11 uur.

Toerusting uitvoering

Het lijkt erop dat gemeenten aanpassingen in de applicaties grotendeels zelf kunnen doen.

Er zijn soms complicerende factoren die de berekening van de compensatie moeilijk maken, zoals een scheiding of wisselende inkomsten tijdens het jaar.

Kosten en besparingen

De directe uitvoeringskosten zijn in deze uitvoeringstoets berekend op € 536 tot € 856 per casus. Dit zijn de kosten voor de inzet van gemeentelijke medewerkers en sociaal raadslieden. Overheadkosten zijn hierin nog niet meegenomen. Op basis van een verwachte doelgroep van 6.400 huishoudens worden de uitvoeringskosten voor gemeenten hiermee op € 3,4 miljoen tot € 5,5 miljoen geschat. Het is nog niet duidelijk hoe deze kosten worden gecompenseerd.

Verwachte effecten

De compensatiebedragen lopen per casus sterk uiteen, van enkele tientjes tot 1.500 euro. Wanneer bij de verwachte tijdelijke overbruggingsregeling in 2024 forfaitaire bedragen worden uitbetaald dan kunnen de bedragen erg verschillen van de huidige compensatie. Om een schokeffect te voorkomen, overwegen gemeenten om dit jaar het handelingsperspectief niet in te zetten.

Implementatie

De doelgroep is kwetsbaar en de problematiek is complex. Een zorgvuldige communicatie en begeleiding van de doelgroep bij de implementatie is daarom erg belangrijk.